

Vreme: 05.07.2026 10:09

Medij: danas.rs

Link: <https://www.danas.rs/dijalog/licni-stavovi/sta-bi-o-srbima-danas-rekao-arcibald-rajs/>

Autori: @OnlineDanas

Teme: Evropska unija i KiM (odnosi)

Naslov: Šta bi o Srbima danas rekao Arčibald Rajs?

8969

Srbi su samoodrživ i snalažljiv narod, koga krasi hrabrost i skeptičnost prema autoritetima, ali samo onim iz svoje bliže okoline. Poznata je ona da je "najteže biti pop u svom selu". Ali kad autoritet nije iz bliskog okruženja, on se uvažava i često prerasta u osobu voljenu do obožavanja. Primera je puno: Tito, Milošević, Vučić

Pravi pravoslavni Srbin, poznata je stvar, ujutru kad se probudi prvo se prekrsti i celiva ikonu, proveri u crkvenom kalendaru da nije možda crveno slovo, pa onda pogleda pravac Kosova i drmne jednu ljutu. Pravi Srbin je srdačan, velikodušan i gostoljubiv, ima da te juri da jedeš i piješ dok se ne obeznaniš. Pravi Srbin je temperamentan ali i sklon da se inati. Taj inat ga je ponekad odnosio do neslučenih visina ali i neretko dovodio do sunovrata. No, i sunovrat iliti "pad je jedna vrsta leta", kako reče niški pesnik Branko Miljković i tako nam učini svaki pad snošljivijim i dostojanstvenijim. Srbi veruju da su "nebeski narod" i u sopstvenim bespućima često su vođeni očekivanjem "neka bude što biti ne može". Zato Srbin više veruje u "nebesku" nego u "zemaljsku" pravdu. Za razliku od Zapadne Evrope gde vlada luteransko-kalvnističko-protestanska etika koja kaže: "Ako ne radiš, ti si grešnik", Srbin uživa u opuštanju i dokolici, uvek je spreman da zastane i da prednost čoveku, a ne poslu ili efikasnosti, spontan je i iskreno zainteresovan za drugog. Jednom rečju, Srbin ima dušu. S druge strane često se ponaša po principu "da komšiji crkne krava". Naime, nije mu bitno da li je njemu loše ili dobro, najbitnije je da je nekom iz njegovog okruženja gore nego njemu iako on od toga nema nikakve koristi. Stremljenje zapada ka individualizmu pojedinca kroz njegovo oslobađanje od stega porodice i društva, odvelo je u drugu krajnost tog pojedinca. On je sada slobodan, oslobođen od stega porodice i društva, ali izolovan, rečju usamljen. Dakle, zapad živi u vremenu usamljenosti, iliti u vremenu narcizma. I Srbi idu u tom smeru ali još uvek ima i značajnih elemenata kolektivističke kulture koja se u svojoj biti odupire tome. U Srbiji se i nepoznati ljudi nude da ti pomognu, a na zapadu ne može da se računa ni na članove porodice. Srbi su najstariji narod i nastali su tri nedelje pre nego što je Bog stvorio skromnost. O Štedljivosti, tolerantnosti i trezvenosti najbolje je progovorila pesma: "siroma' sam, al' sam besan". Srbi su skloni podelama raznih vrsta. Nema značajnijeg pitanja oko koga se neće podeliti, na partizane i četnike, patriote i izdajnike, zvezdaše i partizanovce, za Vučića ili protiv, za vakcine ili protiv... Nekad podele nisu po dvovalentnoj logici, nego polivalentnoj. Poznato je ono o "dva Srbina i tri mišljenja". U kafani, na slavi, samo li započne neka politička tema, to se ne završava bez svađe, a ponekad i sa težim posledicama. Valjda zbog viševjekovnog ropstva pod Turcima, kada su morali da se dovijaju kako bi izigrali tursku vlast, te da bi nekako opstali, Srbi i danas imaju razvijenu sklonost ka opstrukciji propisa svake vrste. To im je "ušlo u krv" pa će svakom državnom ustrojstvu pokušati da nađu slabu tačku kako bi ga izigrali. Novija pojava je da se neki zakoni namerno donose sa takvim manjkavostima kako bi one bile iskorišćene od ljudi iz vlasti i njihove okoline ili iz kriminalizovanih krugova. Tako država sve više postaje mafijaška država. Zbog često prisutne isključivosti kod Srba, naročito kad je o politici reč, došlo se na ideju, u pomiriteljskom tonu, da se srpski grb sa četiri ocila protumači kao poruka Srbima da se ta četiri ocila razumeju kao četiri ćirilica slova s od početnih slova u poruci Srbima da "samo sloga Srbina spašava". Srbi su vojnički narod. Setimo se samo epopeje srpske vojske iz Prvog svetskog rata i njenog uzdizanja iz pepela, poput feniksa, posle albanske golgote. Ali, to prokletu srpsko ali, poznata je i ona o tome kako Srbin ide rado u

Vreme: 05.07.2026 10:09

Medij: danas.rs

Link: <https://www.danas.rs/dijalog/licni-stavovi/sta-bi-o-srbima-danas-rekao-arcibald-rajs/>

Autori: @OnlineDanas

Teme: Evropska unija i KiM (odnosi)

Naslov: Šta bi o Srbima danas rekao Arčibald Rajs?

vojnike: "trojica ga vuku a dvojica tuku", kako je pevao Bora Đorđević. Promaja je opasan neprijatelj svakog Srbina, i zato preventivno Srbin nosi prsluk i šal po kući, da ga slučajno ne ubije promaja. Ali, promaja je dobra da prostruji kroz izborne liste narednih izbora i oduva ovu sadašnju kliku sa vlasti, koja je ukrala državu od naroda. A taj narod, čini se, svojim velikim delom skoro nezainteresovano posmatra tu krađu, kao da se to dešava nekom drugom, a ne baš nama. Ali setimo se da je još Miloš Obrenović zapazio tu karakteristiku srpskog naroda, da je najopasniji kad se primiri i učuti. Kada bi to primetio Miloš bi odmah svojim satrapima naređivao: "Popuštaj"! Srbi su samoodrživ i snalažljiv narod, koga krasi hrabrost i skeptičnost prema autoritetima, ali samo onim iz svoje bliže okoline. Poznata je ona da je "najteže biti pop u svom selu". Ali kad autoritet nije iz bliskog okruženja, on se uvažava i često prerasta u osobu voljenu do obožavanja. Primera je puno: Tito, Milošević, Vučić. Poznata je priča "da će Srbin glasati za opoziciju kad ona dođe na vlast". "Srbi su neviđeno talentovani da se uvek uhvate za pogrešnu stvar. Da je pun džak Ajnštajna, a jedan Vučić, oni bi se uhvatili za Vučića. Da je pun džak Đoke Balaševića, a jedan Šešelj, oni bi se uhvatili za - mnogi od vas su pomislili - za Đoku, ali ne, nego za Šešelja. Što mu u stvari dođe kao da su se uhvatili za đoku, al' ne Balaševića. Kad smo već kod đoke, primetimo da su Srbi veliki zavodnici, pa se i Severina čak dva puta udavala za Srbe, mada se posle dva puta razvodila od Srba. Tako da nismo samo veliki zavodnici, već i veliki razvodnici." (Draža Petrović, šta ćeš - GLAVNI i odgovorni urednik) Truba i srpska duša su vezane nevidljivom niti, a truba odzvanja kroz istoriju, planine i narodne običaje. Truba nije samo instrument - ona je glas naroda, produžetak emocije koja ne može da se izgovori rečima. Kada truba zasniva, nema ravnodušnih Srba: neko će zaigrati, neko zaplakati, ali će svako osetiti nešto duboko i iskonsko. Srbi govore srpski. To je malo problematično. Jer, "srpski jezik je jedini s kojim se bolje komunicira ako čutiš, nego ako govoriš. Ako govoriš, možeš dobiti batine, što se događa čak i u Bugarima. Pa im se posle izvinjavaju, jer im se učinilo da govore srpski!... Postavlja se pitanje: Zašto da gubimo dragoceno vreme učeći jezik koji ničemu ne služi i niko ga ne razume osim Srba?! Nećemo na srpskom tražiti posao ili pomoć kad se zaglavimo u liftu, u Abu Dabiju... ili u Tivtu... Dakle, treba preći na engleski. Kome se u vreme tranzicije omakne neka srpska reč, ne treba mu odmah skidati glavu. Bar ne prvi put. Dovoljno je da kaže: Sorry!... Da srpski nešto vredi, govorio bi ga još neki narod - Nemci, Englezi, Francuzi... ili bar - Crnogorci. Da je NJegoš znao crnogorski, kako li bi tek onda napisao Gorski vijenac, kad ga je na srpskom ovako napisao!" (Matija Bećković) Na kraju, bez ovog šaljivog tona, mislim da je za nas Srbe bitno da stvorimo zdravu podlogu društva koje je autentično naše. Profesor Zec propade pričajući o tome, kroz spektar ekonomsko političkih tema za iniciranje ideja za slobodno i dubinsko promišljanje. Istorijsko iskustvo je bogato, bili smo i kolonija i kraljevina i carevina i komunistička zemlja i demokratija i autokratija. Prvi korak je, uz vraćanje države građanima, da treba da prihvatimo ono što jesmo, da bismo onda mogli da se promenimo - to je taj čuveni paradoks teorije promene: "Spoznavaj šta si, da bi onda to mogao da promeniš". Treba da izgrdimo zdravu bazu autentičnih vrednosti i oslobodimo se krupnih negativnosti koje su zahvatile srpsko društvo, a jedna od najvećih je široko rasprostranjena korupcija kojoj smo izgleda skloni kao narod, pa je na to ukazivao još i Arčibald Rajs. Naše delovanje, ukorenjeno u najsvetlijim delovima naše tradicije i ustanovljenim vrednostima, treba da bude kreativna adaptacija na svet oko nas. Pri tome treba ostaviti iza sebe čosićevski ideal "neobrazovanog i iz toga proizašlog poštenog seljaka" i njegove odbrane od "opasnog slobodnog građanina" poput onog iz EU. Neobrazovanost nikako ne treba proglašavati za našu prednost. Najbolji dokaz za to je ogroman broj mediokriteta produkovan u "polu-školama" poslednjih godina. Zato je ovaj trenutni napad na univerzitete u Srbiji velika civilizacijska regresija, videćemo kojih dimenzija. Patnja kroz koju trenutno prolaze najprogresivniji delovi srpskog društva, na čelu sa studentima i profesorima srpskih univerziteta, često bude, pokazuje iskustvo, osnova i inspiracija za stvaranje lepote u literaturi, filmu, pozorištu... a "lepota će spasiti svet" poručio nam je Dostojevski. Na kraju, kao što se i iz ovog teksta vidi, Srbi su vrlo kontraverzan narod. Uvek ima neko "ali" ili neko neočekivano ponašanje a u ime neke nebeske pravde. Time se još jedared potvrđuje ispravnost poruke koju nam je onomad, pre stotinak godina uputio Arčibald Rajs: "Čujte Srbi, čuvajte se sebe". Autor je redovni profesor (u penziji) Elektronskog fakulteta u Nišu Stavovi autora u rubrici Dijalog ne odražavaju nužno uređivačku politiku Danasa. Ime * Komentar

